

Suomen kunnille

Asia: Lasten ihmissuhde- ja seksuaalikasvatuksen vahvistaminen varhaiskasvatuksessa

Lapsiasiavaltuutetun tehtävänä on arvioida ja edistää lapsen oikeuksien toteutumista Suomessa (laki lapsiasiavaltuutetusta 1221/2004). Työn perustana on YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus (SopS 59–60/1991), joka on Suomessa lailla voimaan saatettu ihmisoikeussopimus. Lapsen oikeuksien yleissopimus koskee kaikkia alle 18-vuotiaita, ellei lapseen soveltuvien lakien mukaan lapsi ole saavuttanut täysi-ikäisyyttä aikaisemmin (1 artikla). Lapsen oikeuksien yleissopimuksen 4 artiklan mukaan sopimusvaltiot ovat sitoutuneet ryhtymään kaikkiin tarpeellisiin lainsäädännöllisiin, hallinnollisiin ja muihin toimiin yleissopimuksessa tunnustettujen oikeuksien toteuttamiseksi.

Lapsiasiavaltuutettu haluaa muistuttaa kuntia ikätasaisen seksuaalikasvatuksen eli kehotunnetaitojen ja turvataitokasvatuksen tärkeydestä varhaiskasvatuksessa. Lapsiasiavaltuutettu on havainnut, että monissa kunnissa päiväkotien toiminnassa kehotunne- ja turvataitokasvatusta ei ole otettu huomioon riittävällä tavalla. Viime aikoina lapsiasiavaltuutetun saamista yhteydenotoissa on havaintoja vakavista tilanteista päiväkodeista lasten välisessä vuorovaikutuksessa ja käyttäytymisessä. Mikäli kehotunne- ja turvataitokasvatusta ei tehdä, kasvaa riski myös lasten välisissä suhteissa vakavaan toisen terveellisyyden ja turvallisuuden vaarantamiseen.

Lapsiasiavaltuutettu pitää huolestuttavana, että vuoden 2017 kouluterveyskyselyn mukaan 4. ja 5. luokan oppilaista 7 % ja 8. ja 9. luokan oppilaista 21,3 % kertoo kokeneensa seksuaalista häirintää vuoden aikana. Seksuaalista väkivaltaa on kokenut 8. ja 9. luokan oppilaista 6,7 %.¹

Opetushallituksen laatimat varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018 on otettu käyttöön 1.1.2019. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin sisältyy kattavasti kehotunnetaitojen eri osa-alueita. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan varhaiskasvatuksen yhtenä tehtävä on vahvistaa lasten hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä taitoja sekä kehittää lasten kehontuntemusta ja -hallintaa. Näihin taitoihin kuuluu muun muassa lapsen tunnetaitojen vahvistaminen ja lapsen ohjaaminen kunnioittamaan ja suojaamaan omaa ja toisten kehoa (s. 25-26).

¹ Kouluterveyskyselyn tulokset nähtävillä osoitteessa

<https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/taulukko/?indicator=szZMco43s9Y1tdaNAgA=®ion=s07MBAA=&year=sy6rAAA=&gender=t&abs=f&color=f&buildVersion=3.0-SNAPSHOT&buildTimestamp=201802280718>.

Väestöliitto on laatinut kunnille tarkentavan suosituksen pienten lasten kehotunnekasvatuksesta², jonka lisäksi Väestöliiton nettisivuilta löytyy kattavasti materiaalia koskien lapsen ikätasoista seksuaalikasvatusta.³⁴

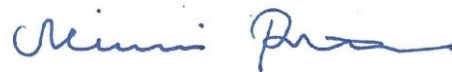
YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan lapsella on oikeus mahdollisimman täysimääräiseen kehittymiseen (6 art). Lapsen kehittyminen on kokonaisvaltainen käsite, johon kuuluu muun muassa lapsen oikeus parhaaseen mahdolliseen terveyteen (24 art), koulutukseen (28 ja 29 art), asianmukaiseen tietoon (17 art) sekä suojeluun kaikenlaiselta kaltionkohtelulta, väkivallalta ja hyväksikäytöltä (19 art ja 33-39 art). Nämä oikeudet edellyttävät, että kaikenikäisillä lapsilla on oikeus saada tietoa ja taitoja, jotka ovat olennaisia heidän terveydelleen ja kehitykselleen.

Euroopan lapsiasiavaltuutettujen kattojärjestö ENOC (The European Network of Ombudspersons for Children) antoi vuonna 2017 Helsingissä järjestetyssä vuosikokouksessaan kannanoton, jossa se edellyttää että kokonaisvaltainen seksuaalikasvatus tulee ottaa osaksi lasten koulutusta varhaiskasvatuksesta lähtien.⁴

Jyväskylässä 28.2.2019

Tuomas Kurttila
Lapsiasiavaltuutettu

Mimmi Partanen
Tarkastaja, lapsiasiavaltuutetun toimisto

JAKELU
Suomen kunnat

TIEDOKSI
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetushallitus

² Suositus löytyy Väestöliiton verkkosivuilta osoitteesta http://www.vaestoliitto.fi/vanhemmuus/tietoa_vanhemmille/pienten_lasten_vanhemmat/lapsijaseksuaalisuus/kehotunnekasvatus-mukaan-varhais/.

³ Lapsen seksuaalikasvatukseen liittyvää materiaalia Väestöliiton verkkosivuilla http://www.vaestoliitto.fi/vanhemmuus/tietoa_vanhemmille/pienten_lasten_vanhemmat/lapsijaseksuaalisuus/.

⁴ Euroopan lapsiasiavaltuutettujen kattojärjestö ENOC:in kannanotto nähtävillä verkossa osoitteessa <http://enoc.eu/wpcontent/uploads/2017/10/ENOC-position-statement-on-CRSE.pdf>